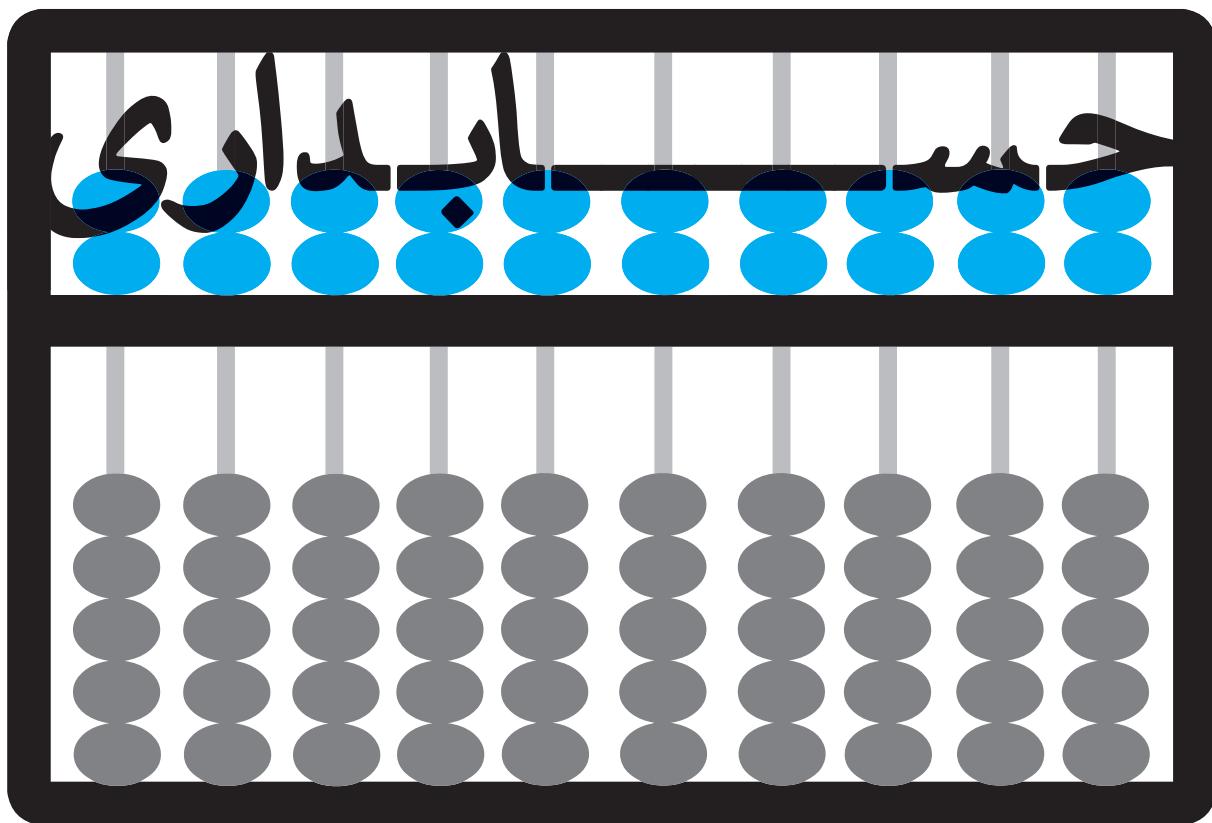

روش‌های تدریس، چالش‌ها، و راهکارهای پیشرفت‌رشتهٔ حسابداری

مقدمه

تحولات صدسال اخیر باعث گردیده است که حرفهٔ حسابداری به سرعت خود را با شرایط تطبیق دهد و به عنوان یک دانش تخصصی مطرح گردد. این تحولات ناشی از تغییراتی است که در نیازهای جامعه به وجود آمده و قطعاً پاسخ ندادن به موقع به تغییراتی که در نیازهای جامعه به وجود می‌آید نتایج مخربی به دنبال خواهد داشت.

برای مثال، با شکل‌گیری انقلاب صنعتی در دنیا و افزایش رقابت بین تولید کنندگان و نیاز شدید مدیران به اطلاعات مربوط به هزینه‌های تولیدی، دانش حسابداری موضوع جدیدی تحت عنوان حسابداری بهای تمام شده را به دامنهٔ خود

چکیده

یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران امروزی در تأمین نیاز سازمان‌ها تربیت حسابداران لایق است. در این مدارس به عنوان مرکز پژوهش انسانی توانمند و متخصص از اهمیت بهسازی برخوردارند. نقش این آموزش در مدارس بهمنظور پژوهش حسابدارانی تحصیل کرده و قابل اعتماد جهت ورود به بازار کار بسیار مهم و حیاتی است. به همین دلیل در آغاز مقاله سعی نمودم روش‌های تدریس سنتی و نوین آموزش حسابداری را بیان نمایم. در ادامه به بررسی تاریخچه آموزش حسابداری در ایران و مشکلات و تهدیدات پیش‌روی آن پرداختم و در انتهای مقاله، متناسب با نظام آموزشی کشور، برای بهبود و پیشرفت رشتهٔ حسابداری در ایران چند پیشنهاد را مطرح نمودم.

کلیدواژه‌ها:

روش‌های تدریس،
چالش‌های رشتهٔ حسابداری، راهکارهای پیشرفت حسابداری

و مهارت‌هایی برخوردار باشند تا بتوانند برای ایفای نقش سازمانی و تعامل‌های فردی و گروهی در طول عمر کاری خود در مشاغل مختلف آماده باشند.

تاریخچه آموزش حسابداری در ایران

حسابداری در ایران سایقۀ طولانی دارد و این، به روایتی، به تمدن‌های مختلفی بر می‌گردد که در

در حال حاضر
حسابداران برای
ورود به بازار کار
و اتخاذ شغلی
حرفه‌ای به
مجموعه وسیع تری
از مهارت‌های نیاز
دارند.

ایران ایجاد شده است. مدارک حسابداری به دست آمده با بیست و پنج قرن قدمت، شاهدی بر این مدعاست.

ممیزی املاک در سلسله سامانی و تکامل حسابداری سیاق برای نگهداری حساب درآمد و مخارج حکومتی در دوران سلجوقی از نمونه‌های بازار و پیشرفت آن دوران است. آغاز حسابداری رسمی در ایران به سال ۱۲۹۰ شمسی در مدرسه دارالفنون بر می‌گردد. در آن دوران ریاست مدرسه را شادروان علی، اکبر دهخدا بر عهده داشت.

دانشگاه تهران و دانشکده حسابداری و علوم
مالی شرکت نفت از اولین مراکز آموزشی ای بودند
که سهم در خور توجهی در رشد آموزش حسابداری
داشتند. در واقع دانشگاه تهران اولین دانشگاهی

اضافه نمود و متناسب با نیازها گسترش یافت.
با توجه به تغییرات محیط تجاری و پیشرفت
سریع فناوری و جهانی شدن بازارها، نقش
حسابداران کنونی از تهیه اطلاعات به تهیه و تفسیر
اطلاعات گوناگون، اعم از مالی و غیر مالی، برای
استفاده کنندگان درون سازمانی و برون سازمانی
تغییر یافته است و به دلیل تغییر و تحولات دنیای
تجارت حسابداران باید از تخصص‌های پیچیده‌تری
برخوردار باشند تا بتوانند خدمات بهتری را ارائه
دهند و جایگاه متناسب با شان خود را به دست
آورند.

امروزه متقاضیان حرفهٔ حسابداری از حسابداران حرفه‌ای انتظار ارائه خدمات با ارزش افزوده را دارند. به عبارت دیگر، انتظار می‌رود که حسابداران در ارزیابی اطلاعات و سیستم‌های پیچیده همچنین در پیش‌بینی و ارائه مشاوره توانا باشند و لازمهٔ این توانایی آموزش شیوه‌ها و تفکر در سطح بالا، توسعهٔ مهارت‌های یادگیری بلندمدت برای تفکر نقادانه و به‌کارگیری این اصول و مفاهیم در شرایط و زمینه‌های متفاوت است. از این رو مدارس نقش عمده‌ای را در فرایند یادگیری و آموزش دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. به همین منظور با بهره‌گیری از الگوها و روش‌های نوین آموزشی هم جهت با تغییرات در محیط، باید تفکرات و باورها نیز تغییر یابند. ایجاد یک سیستم آموزشی مناسب که مبتنی بر تقداصاً و نیازهای جامعه و منطبق بر اهداف، سیستم‌ها و نگرش‌های جامعه باشد، از پدیده‌های این تغییرات است.

مکدونالد در مورد آموزش این گونه می‌گوید: «هدف آموزش حسابداری تنها تربیت انسان آگاه بر قوانین و مقررات و استانداردهای حسابداری نیست، بلکه هدف تربیت انسان‌هایی با قدرت و خلاقیت است. افرادی که قدرت تحلیل مسائل حسابداری و توانایی حل مشکلات آن را داشته باشند». از این رو آموزش‌ها باید دانش آموختگان (فارغ‌التحصیلان) را به گونه‌ای آماده نماید که بتوانند وظایف زیر را انجام دهنده:

- برای ورود به حرفه حسابداری و حسابرسی موفق باشند.
  - مهارت‌های اولیه لازم را جهت تداوم در حرفه حسابداری و حسابرسی به گونه حرفه‌ای داشته باشند.
  - دانش آموختگان باید از دانش‌های زمینه‌ای

یا تفهیم یک موضوع جدید است، زیرا در صورت لزوم مطالب با مقدمه‌ای مناسب و توضیحی کامل، خلاصه و جمع‌بندی می‌شوند. اما در این روش دانشآموز غیرفعال است و فقط حس شنیداری وی مورد استفاده قرار می‌گیرد. با وجود پیدایش روش‌های نوین در حوزه تدریس هنوز اکثر معلمین بیش از شصت درصد وقت کلاس را به سخنرانی می‌پردازند، یعنی آموزش کنونی حسابداری، انتقال مطلب از مواد درسی معلمین به دفاتر دانشآموزان است.

● **روش پرسش و پاسخ:** یکی از روش‌های رایجی که معلمین در دروس از آن استفاده می‌کنند، روش پرسش و پاسخ است. گرچه این روش در پاره‌ای از اوقات اعتمادبه‌نفس دانشآموزان را افزایش می‌دهد اما در تمام دروس حسابداری قابل اجرا نیست و به مهارت معلمین در طرح سؤال بستگی دارد.

● **کتاب محوری:** این روش را در کشور ما همراه با نام دانشگاه پیام‌نور می‌شناسند. کتاب محوری گرچه نیروی حافظه دانشآموزان را تقویت می‌کند اما باعث می‌گردد حس کنگکاوی دانشآموزان از بین رود و درپاره‌ای اوقات به سبب مطالعه زیاد موجب دلسردی آنان از درس و مطالعه می‌گردد. بسیاری از استادان و منتقدان به این باورند که روش‌های مذکور کمتر باعث تفکر خلاق و انتقادی در بین هنرآموزان می‌شود. به همین دلیل در بیشتر کشورهای پیشرفته دنیا از روش‌های تدریس نوین استفاده می‌گردد.

روش‌های نوین آموزش حسابداری

یادگیری فرایندی سمت فعال، یعنی برخلاف عقیده بسیاری، تدریس تنها گفتن زنجیره‌ای از مطالب به فراینران نیست، بلکه فرایندی سمت دوطرفه؛ یعنی دانشآموزان لزوماً آن چیزی را که توسط استادان به آن‌ها گفته می‌شود به خاطر نمی‌آورند، بلکه نسخه‌ای مشخص از دانش را در ذهن خود می‌سازند، که این دلیلی است برای فعال بودن هر دو سوی آن. از این‌روی روش‌های سنتی تدریس حسابداری، به رغم آنکه در بسیاری از مدارس استفاده می‌شود، دیگر کارایی چندانی ندارد و به همین دلیل در ادامه چند روش نوین را در آموزش مطرح می‌نماییم:

● **روش یادگیری مشارکتی:** این نوع

بود که رشتۀ حسابداری را به همت دکتر فضل الله اکبری برپا کرد. در همان برهه از زمان، حجم عظیمی از سرمایه‌گذاری‌های خارجی در شرکت ملی نفت ایران انجام شده بود که ایجاد می‌کرد حسابداران کارдан و دانشآموخته برای ثبت و گزارشگری معاملات و رویدادهای مالی دستگاه غول‌آسای صنعت نفت تربیت شوند. بر پایه همین واقعیت، دانشکده حسابداری و علوم مالی شرکت نفت به دنبال دانشکده علوم اداری دانشگاه تهران تأسیس شد.

چندی بعد مؤسسه عالی حسابداری به همت دکتر عزیز نبوی شکل گرفت و منشأ خدمات ارزنده‌ای در امر آموزش حسابداری گردید. پس از این، سایر دانشگاه‌ها نیز با یک یا دو دهه تأخیر سرانجام رشتۀ حسابداری را دایر کردند، که از آن میان می‌توان به دانشگاه ملی سابق و مدرسه عالی بازرگانی اشاره کرد. بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی مدرسه عالی بازرگانی به دانشگاه علامه طباطبائی تغییر نام یافت و این دانشگاه در گذشته و امروز سه‌هم در خور توجهی در آموزش حسابداری ایفا نموده است.

روش‌های سنتی آموزش حسابداری، معايب و مزاياي آنها

روش‌های سنتی به روش‌هایی گفته می‌شود که سال‌ها مؤسسات آموزش عالی و دانشگاه‌ها و مدارس از آن‌ها استفاده کرده‌اند و در حال حاضر هم یکی از متداول‌ترین روش‌ها محسوب می‌شوند. برخی از این روش‌ها عبارت‌اند از حفظ و تکرار، سخنرانی، کتاب محوری و...، که در ادامه به بررسی مزايا و معایب این روش‌ها می‌پردازیم.

● **روش حفظ و تکرار:** این روش یکی از قدیمی‌ترین روش‌های استفاده شده در رشتۀ حسابداری سمت و تأکید آن بر حفظ و تکرار مطالب آموزشی است. یکی از مزیت‌های این روش، این است که به خوبی می‌توان از خلاصه‌برداری و سایر فنون حافظه استفاده نمود. اما در این روش به علائق و تفاوت‌های فردی دانشجویان توجه نمی‌شود.

● **روش سخنرانی:** این روش سابقه طولانی در آموزش کشور دارد و عبارت است از عرضه مفاهیم با بیان شفاهی از طرف معلمین و یادگیری آن‌ها از راه گوش دادن و یادداشت برداری توسط دانشآموزان. سخنرانی بهترین شیوه توضیح مطالب

«هدف آموزش

حسابداری تنها تربیت انسان آگاه بر قوانین و مقررات و استانداردهای حسابداری نیست، بلکه هدف تربیت انسان‌هایی با قدرت و خلاقیت است. افرادی که قدرت تحلیل مسائل حسابداری و توانایی حل مشکلات آن را داشته باشند»

از یادگیری انفرادی است، زیرا یادگیری مشارکتی سبب انگیزش بیشتر در فرآگیران می‌شود و نگرشی مثبت در آن‌ها نسبت به تجربیات یادگیری و استاد ایجاد می‌کند.»

● **روش واحد پژوهش:** مفهوم پژوهه نزد عموم عبارت است از مسئله‌ای وسیع و مهم که جنبه علمی دارد و دانش‌آموزان عموماً به آن‌ها

یادگیری نوعی فعالیت گروهی کوچک اما سازمان‌یافته است و اعضای گروه یادگیری با همکاری یکدیگر در جهت دستیابی به هدف مشترک فعالیت می‌کنند. دانش‌آموزان می‌خواهند که یادگیری خود و دیگر اعضای گروه افزایش یابد. هدف مشترک گروه ممکن است فرآگیری یک مفهوم، حل مسئله یا اجرای یک تحقیق باشد.

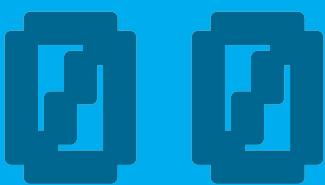
علقه‌مند هستند. پژوهه در مفهوم کلاس، از الهامات دانش‌آموزان سرچشمه می‌گیرد و باعث افزایش علاقه آن‌ها می‌شود. بعد تجربی این روش فراوان است، زیرا در آن منطقی بودن و تقسیمات ساختگی درس از بین می‌رود و مؤثرترین روش برای مواجهه با مسئله تفاوت‌های فردی است و باعث یادگیری عمیق و پایداری می‌گردد.

● **آموزش با فناوری‌های روز دنیا:** فناوری اطلاعات عبارت است از مجموعه توانایی‌های انسان در قالب روش‌ها، تخصص‌ها، نرم‌افزارها و سخت‌افزارها در قلمرو رایانه و ارتباطات. از این مجموعه می‌توان در امر آموزش بهره گرفت و در نتیجه آن، آموزش هم در محظوظ هم در شکل دگرگون می‌گردد. فناوری اطلاعات می‌تواند هر دو

این رویکرد مبتنی بر وابستگی متقابل مثبت بین اعضای گروه، مسئولیت هریک از اعضاء، مهارت‌های اجتماعی و پردازش گروهی است.

مطالعات نشان می‌دهند که استفاده از یادگیری مشارکتی باعث می‌شود فرآگیران اطلاعات بیشتری را برای مدت طولانی نگهداری کنند. در سال‌های اخیر از این روش در آموزش دروس و مباحث مختلف حسابداری، از جمله تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی، استفاده شده و نتایج مثبتی به همراه داشته است.

همچنین در خصوص با اثربخش بودن یادگیری مشارکتی نسبت به یادگیری انفرادی فتحی آذر به نقل از جانسون این‌گونه بیان می‌دارد: «تجربیات یادگیری مشارکتی اثربخش تر

دروس به روش‌های حرفه‌ای و تخصصی؛
۳. امکان تلفیق چندرسانه و ارائه آموزشی
اثربخش؛
۴. قابلیت استفاده مجدد فایل مربوطه برای
همه دانش‌آموزان؛
۵. سهولت امکان بازنگری و طرح درس.
البته در استفاده از این روش باید این نکته را مدنظر قرار دهیم که با ایجاد تنوع در ارائه مطالب از خوب‌آلودگی دانش‌آموزان جلوگیری شود تا بتوان بازدهی درس را افزایش داد. امروزه تقریباً ارتباط فیزیکی بین معلمان و دانش‌آموزان با استفاده از فناوری اطلاعات در امر آموزش از بین رفته است. نکته مهم دیگر در حمایت از فناوری اطلاعات این است که با این روش‌ها دسترسی به منابع درسی همچون کتاب‌ها، مجلات و مقالات به نحو چشمگیری راحت‌تر شده است و دانشجویان می‌توانند با دسترسی آسان به این منابع اطلاعات و سطح معلومات خود را افزایش دهند.

وظایف حسابداران و روش‌های آموزش آن

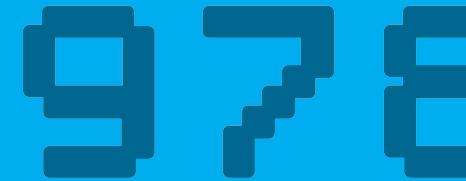
به طور کلی وظایف حسابداران را می‌توان به چهار دستهٔ کلی تقسیم کرد:

۱. وظایف عادی که در برگیرنده مهارت‌های دفترداری ابتدایی و حسابداری هزینه است.
۲. وظایف تکنیکی که شامل بودجه‌بندی و حسابداری مدیریت است.
۳. وظایف ماهرانه که وظایف حسابرسی، تضمیم‌گیری و گزارشگری را شامل می‌شود.
۴. وظایف پژوهشی که مهارت‌های تحلیلی و طراحی سیستم و مشاوره حرفه‌ای مستقل را در

بعد را متحول کند و بدون تحمل هیچ‌گونه سختی ما را از مسیر میانبر به هدفمان برساند. استفاده از فناوری بیش از یک دهه است که رونق یافته است، بهطوری که در ایالات متحده آمریکا بیش از ۱۳ میلیارد دلار از بودجه کشور به آن اختصاص می‌یابد. براساس تحقیقی در آمریکا که در بین ۹۹۰ شرکت و دانشگاه صورت گرفته است به نتایج زیر دست یافته‌اند:
- تنها ۲۸ درصد از شرکت‌ها و دانشگاه‌ها و مدارس از روش‌های الکترونیکی استفاده نمی‌کنند.

- بیش از ۹۰ درصد از دانش‌آموزان از تحصیل در مدارسی که به صورت الکترونیکی درس را ارائه می‌نمایند رضایت دارند.
- مؤسسات آموزشی در استفاده از منابع انسانی صرف‌جویی کرده و سود را افزایش داده‌اند. یکی از فناوری‌ها، نرم‌افزار مفیدی به نام «پاورپوینت» است که امروزه مورد استفاده قرار می‌گیرد و دارای مزایای زیر است:
۱. افزایش تجرب آموزشی و یادگیری برای معلم و دانش‌آموز؛
۲. تشویق و حمایت معلمان، به منظور ارائه

- کمبود کتب درسی حسابداری و وجود کتب قدیمی فارسی؛
- کمبود پژوهش‌های کافی در زمینه رشتۀ حسابداری؛
- پایین بودن وضع چاپ و انتشار مطالعه حسابداری؛
- نبودن دوره‌های کارآموزی مفید برای هنرآموزان.

راهکارهایی برای پیشرفت آموزش رشتۀ حسابداری در ایران

**تجربیات یادگیری
مشارکتی
اثریخش تر
از یادگیری
انفرادی است، زیرا
یادگیری مشارکتی
سبب انگیزش
بیشتر در فرآگیران
می‌شود و نگرشی
ثبت در آن‌ها
نسبت به تجربیات
یادگیری و استاد
ایجاد می‌کند.»**

۱. فراهم‌سازی امکان فرصت‌های مطالعاتی داخلی و خارجی برای استادان، به‌منظور به‌روزرسانی دانسته‌های آن‌ها و ارزیابی مستمر توانایی‌های علمی استادان و وضع برنامه‌های آموزشی مستمر برای کارکنان و استادان، به‌منظور افزایش کارایی آن‌ها در اجرای قوانین و آئین‌نامه‌های آموزشی؛
۲. از آنجایی که بسیاری از مقالات و تحقیقات دانشجویی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری نوشته می‌شود پیشنهاد می‌گردد دانش‌آموزان را با شیوه‌های پژوهش و مقاله‌نویسی آشنا کنیم و آن‌ها را به انجام کارهای پژوهشی ترغیب نماییم.
۳. علاوه بر درس «کاربرد رایانه در حسابداری» پیشنهاد می‌شود درسی تحت عنوان «آموزش نرم‌افزارهای حسابداری» در سطح مدارس گنجانده شود تا بخشی از مشکلات دانش‌آموزان برای ورود به بازار کار از بین رود.
۴. پیشنهاد می‌شود درسی تحت عنوان «تاریخچه حسابداری ایران و جهان» در کتب درسی ارائه شود تا بر جذابیت‌های این رشتۀ افزوده گردد.
۵. فنون و شیوه‌های تدریس و آموزش باید به‌گونه‌ای باشد که مهارت‌های افراد را افزایش دهد. فعالان و شاغلان حرفه باید با دخالت در روش‌های فعلی تدریس و مشورت با مردمیان، دانش‌آموزان را با شیوه‌ها و فنون عملی آشنا سازند و در حقیقت لازم است که معلمان در آموزش‌های خود از شاغلین حرفه استفاده کنند و حتی الامکان دروس عملی را ارائه دهند.
۶. با وجود شاخه‌های متفاوت رشتۀ حسابداری و فرسته‌های شغلی متنوع، مانند حسابرسی، خدمات مالیاتی، حسابداری مدیریت و...، بیشتر افراد، حسابداری را حرفه‌ای محدود می‌دانند، مگر

این وظایف را می‌توان با توجه به پیچیدگی و توانایی تحلیل آن‌ها به شرح زیر در نظر گرفت. زیرا روش‌های آموزشی برای هر یک از وظایف فوق متفاوت خواهد بود:

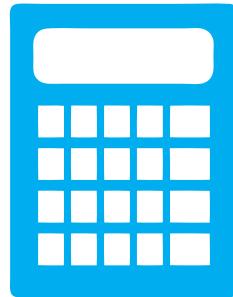
- برای وظایف عادی روش کاربردی به کار می‌رود. این آموزش در چارچوب سرفصل‌های درس‌های مشخص انجام می‌گیرد.
- برای وظایف تکنیکی روش تقلیدی به کار می‌رود. این روش فرآگیری اصول و استانداردهای اصلی و کاربرد آن‌ها را در شرایط مختلف شامل می‌شود.
- برای وظایف ماهرانه روش ابتکاری به کار می‌رود، که بر خرد، قدرت درک و تجربه و نه بر مجموعه‌ای از قواعد و رویه‌های مدرن، تأکید دارد. مثال بارز آن، بررسی کار یک حسابرس توسط حسابرس ارشد است.

- وظایف پژوهشی از طریق روش ابداعی آموزش داده می‌شود. این روش بر خلق توانایی بومی در داخل هر کشور برای ایجاد روش‌های جدید یا ارائه راه حل‌هایی برای مشکلات جدید تأکید دارد و در آن جریان آموزش بین معلم و دانش‌آموز کاملاً دوطرفه است.

چالش‌های پیش‌روی آموزش حسابداری در ایران

می‌توان شش عامل بازدارنده را در رشد آموزش حسابداری در ایران بیان نمود:

- کافی نبودن مدرسان زیده؛
- تفاوت آشکار بین آموزش و عمل؛

*منابع

اساسی در روش‌های آموزش از بازدهی روش‌های سنتی کاسته شده است و اکثر کارشناسان استفاده از روش‌های نوین تدریس از جمله استفاده بیشتر از فناوری اطلاعات را پیشنهاد نموده‌اند. علاوه بر بررسی روش‌های آموزش حسابداری، یکی دیگر از اهداف مقاله حاضر بررسی چالش‌ها و مشکلات رشتۀ حسابداری و ارائه راهکارهایی برای بهبود آن بوده است. از این‌رو با مطالعه مقالات و کتاب‌های مختلف به این نتیجه رسیدیم که آموزش حسابداری و آینده آن با چالش‌های فراوانی همراه است. برای مثال می‌توان به کافی نبودن مدرسان زیده، تفاوت آشکار بین آموزش و عمل، پایین بودن وضع چاپ مطالب حسابداری، نبود پژوهش‌های مناسب در این رشته، نبود دوره کارآموزی مناسب، توجه زیاد به آموزش‌های نظری و بی‌توجهی به افزایش قدرت تجزیه و تحلیل دانش آموزان و... اشاره نمود. برای آنکه بتوانیم بخشی از این مشکلات را برطرف سازیم چند پیشنهاد زیر را مطرح کردیم:

اضافه نمودن دوره کارآموزی در مدارس به شکل هدفمند، رائۀ درس نرم‌افزارهای حسابداری، تغییر در برنامه‌های درسی و بهنگام نمودن آن‌ها و توجه به مقالم‌نویسی و پژوهش.

آن‌هایی که در عمل وارد حرfe شده‌اند و از وسعت کاری حرfe آگاه‌اند. از این‌رو ضرورت دارد که مشاغل مرتبط با حسابداری معرفی و بر جذبیت آن‌ها افزوده شود. ۷. فراهم نمودن امکان حضور هنرآموزان و معلمان در سمینارها و کنفرانس‌های علمی و تخصصی در داخل و خارج کشور و همچنین ارائه تسهیلات و امکانات اعطایی کافی و مناسب در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی (مانند کتاب، سیاست‌های علمی، و مجلات علمی و...) به آن‌ها.

بحث و نتیجه‌گیری

در سال‌های اخیر بحث‌های فراوانی بین کارشناسان رشتۀ حسابداری مبنی بر اینکه در حال حاضر حسابداران برای ورود به بازار کار و اتخاذ شغلی حرfe‌ای به مجموعه وسیع‌تری از مهارت‌های نیاز دارند، مطرح گردیده است و این امر به نحوه آموزش حسابداری وابسته است. آموزش به عنوان نهادی پویا و آینده‌نگر و ظرفیّه‌سنگین و افتخارآمیز آگاه‌سازی و هدایت حسابداران را برای ورود به عرصه بازار برداش می‌کشد. برای تحقق این هدف، نیاز به روش‌های تدریس مناسب و بهنگام است. همان‌طور که بیان گردید با پیشرفت و تحولات

۱. اعتمادی، حسین و فخاری، حسین (۱۳۸۳)، تعیین نیازها و اولویت‌های تحقیقاتی حسابداری رائۀ الگویی چهت همسوی تحقیقات، آموزشی و عمل، بررسی حسابداری و حاسوبایی، شمارۀ ۳۵ سال پارزدهم، ص ۲۷-۳۲
۲. ایزدی‌نیا، ناصر و معصومی، خانقه (۱۳۹۱)، ارزیابی کلایی گروه‌های آموزش حسابداری دانشگاه‌های سراسری و آزاد استان اصفهان، دهیم‌های همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه الزهراء، ص ۲۰-۱
۳. بهرامی‌سپه، علی و اخلاقی، محمد رضا و عبدی، محمد (۱۳۹۱)، مطالعه تطبیقی آموزش حسابداری در کشورهای مختلف
۴. دهمین همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه الزهراء، ص ۳-۱۰
۵. پشتی، جفری، با ترجمه صفری ابراهیمی قوام و عباس صادقی (۱۳۸۵)، روش‌های نوین تدریس، تهران، عابد
۶. پنجه‌پور، مختاری (۱۳۸۸)، عوامل مؤثر در استفاده کارامد از نرم‌افزار پاورپوینت در ارائه دروس تخصصی دانشگاهی، مجله راهبردهای آموزشی، دورۀ ۲، شمارۀ ۳، ص ۱۳۵-۱۲۱
۷. حجازی، رضوان و عامری، بهاره و کرمی، فاطمه (۱۳۹۱)، نگاهی بر نیازمندی‌های آموزش حسابداری، دهیم‌های همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه الزهراء، ص ۲۲۱-۲۰۰
۸. نگاهی، حسین (۱۳۸۹)، دوباره به روش‌ها و فنون تدریس، قم، بوستان کتاب
۹. دهقان دهنوی، حسن و معین‌الدین، محمود و صبا، ندا (۱۳۹۱)، تعیین اجزای دانش و مهارت آموزش حسابداری در محیط‌های تجاری جدید با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری، دهیم‌های همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه الزهراء، ص ۲۸-۲۱
۱۰. رضایی، پیشه نوی و قربانی، علی‌اصغر (۱۳۹۱)، آینده آموزش حسابداری: فرصل‌ها و تهدیدها، دهیم‌های همایش ملی حسابداری ایران، دانشگاه الزهراء، ص ۸۴-۵۵